

Vakcollege SGB is echt Bonairiaans

In Tilburg heet een vmo-school simpelweg Vakcollege Tilburg. FOTO POVO-015

Bij de opdracht om een muismat te ontwerpen overleggen de leerlingen van klas B18 ook met elkaar. FOTO GJS VAN DEN HEUVEL

Meer praktijkgericht onderwijs in het vmo en aangepast aan de lokale behoeftes. Dat is het uitgangspunt van het Vakcollege, een nieuwe vorm van vmo-onderwijs waarmee de Scholengemeenschap Bonaire (SGB) dit schooljaar is begonnen. De eerste ervaringen zijn naar eigen zeggen 'zeer positief'. Onderstaand artikel werd geschreven voor het blad What's New van de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN), een uitgave over het onderwijs op Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Het wordt hier met toestemming overgenomen en is op enkele kleine punten door de auteur aangepast en geactualiseerd voor het Antilliaans Dagblad.

Door Gjs van den Heuvel

Vmo leidt leerlingen sinds jaar en dag op voor bepaalde beroepen (ambachten). Als je bakker wilt worden, iets in de zorg wilt doen of als techniek je 'ding' is, het begint met de basisberoepsgerichte of kaderberoepsgerichte vmo-opleiding. Vaak stromen de leerlingen na dat examen door in het middelbaar beroeps-onderwijs (mbo), maar het vmo is de basis.

Dit type onderwijs is in principe al praktijkgericht, maar dat kan nog veel beter, dachten ze bij SGB. Terwijl in de Nederlandse politiek al langere tijd wordt geworsteld met de invulling van het onderwijs en met het imago van het vmo, is het idee van het Vakcollege een nieuwe veelbelovende ontwikkeling. Inmiddels doen er verspreid over Nederland een veertigtal scholen mee. Nu dus ook in Caribisch Nederland op de SGB.

Teamleider Lennert Duindam licht toe: „Vakcollege is zeg maar een merk, waarbinnen iedere school veel vrijheid heeft. We hebben het helemaal op onze eigen situatie aangepast. We hebben gezegd: de kinderen op Bonaire verdienen contextgericht onderwijs, aangepast op hun belevingswereld.“

Het aantal uren praktijklessen op de 'oude' vmo basisberoepsgerichte en kaderberoepsgerichte is relatief beperkt vergeleken met de uren die aan theoretische vakken worden besteed. „De kinderen hadden 38 uur les met 4 uur Nederlands, 4 uur Papiaments, 4

uur wiskunde en 2 uur gym. Ze gingen van lokaal naar lokaal verspreid over een groot terrein.“ Met om de 45 minuten niet alleen een ander lokaal, maar ook een andere leraar.

Om tot een eigen Bonairiaans onderwijsprogramma te komen heeft SGB onderzoek gedaan naar de behoeften van de leerlingen. Een van de uitkomsten was dat praktisch bezig zijn voor de

vmo-leerlingen veel beter aansluit bij wat het kind wil, zegt Duindam. „Zoals vroeger op de Ambachtsschool. Dus hebben we gezegd: we moeten meer praktisch en contextgericht bezig

zijn. Toen kwam het Vakcollege naar boven.“

Er is door SGB gekozen voor een lestabel met 14 uur praktijkgericht bezig zijn: „Ze hebben geen NST (natuur- en scheikunde, red.) meer, geen Nederlands Plus, geen beeldende vorming, geen Mens & Maatschappij meer.“ Dat lijkt tenminste zo, want de vakken komen nu samen in die 14 uur. „We hebben gekeken: wat zijn nu de overeenkomsten, hoe kunnen we zorgen dat het aansluit.“ Het Vakcollege heeft al lesbrieven gemaakt die aansluiten bij de Nederlandse criteria voor de kerndoelen. „We kunnen zo precies monitoren wat ze van welk vak krijgen, zodat ze dezelfde lesstof krijgen als wanneer ze op de reguliere manier les zouden krijgen.“

Het grote voordeel van het Vakcollege voor de brugklasleerling is volgens Duindam dat de overgang van basis-school naar vervolgonderwijs minder groot is. „Ze zitten 14 uur per week in een lokaal met een vaste docent. Ze hebben hun eigen mappen en er is veel meer sociale controle en we zijn gegaan naar één schoolplein waaraan alle lokalen liggen.“ In de oude situatie kon het gebeuren dat de mentor de eigen klas maar twee uur per week zag, nu is dat voor alle klassen 14 uur.

In de praktijk blijkt het Vakcollege op Bonaire een schot in de roos. „Een zeer positieve vooruitgang“, zegt de school na de eerste periode. Het lijkt er vooralsnog op dat niet alleen de cijfers beter zijn, maar ook motivatie van de leerlin-

De klassen van Vakcollege zitten bij SGB in een vleugel van 20 lokalen bij elkaar. FOTO'S GJS VAN DEN HEUVEL

De klas gaat regelmatig naar buiten voor de opdrachten. FOTO SGB

gen en de sfeer in de klas. Er is ook op het schoolplein meer rust.

Die positieve sfeer blijkt ook bij een bezoek aan klas B18 van leerkracht Lucretia Leming. De leerlingen zijn bezig is met het ontwerpen van een muismat, die daarna ook in de verkoop moet. „Daar zit een heleboel in. De leerlingen moeten niet alleen nadenken over het ontwerp, maar ook welke materialen ze nodig hebben, wat de verkoopprijs moet worden en hoe ze de muismat het beste kunnen verkopen.“ Voor dat laatste moet een slogan bedacht worden. De klas is op bezoek gegaan bij een winkel om uit te zoeken wat ze nodig hebben en wat dat allemaal kost om in te kopen.

Leming is enthousiast over het nieuwe systeem. Een simpele constatering bewijst dat ook de leerlingen het beter naar hun zin hebben: „In an-

dere klassen vragen er altijd wel een paar of ze naar het toilet mogen, hier wil niemand gaan.“

In het Vakcollege zitten de leerlingen dus voor bijna de helft van de lestijd bij elkaar om een praktijkgericht programma te volgen. Vaak gebeurt dat door opdrachten uit te voeren, waarin verschillende 'oude' vakken zijn gecombineerd. Aan het einde van het eerste jaar moeten de leerlingen de eerste keuze maken: gaan ze verder in de vakroute Techniek of Mens & Dienstverlening.

Techniek is gericht op dingen maken en/of ontwerpen. Mens & Dienstverlening houdt onder meer de zorg in, maar ook horeca en recreatie.

„Er is sprake van een doorlopende leerlijn“, aldus de teamleider. In het tweede jaar mag er nog geschikt worden als de keuze niet uitpakt zoals verwacht. Aan het eind van het

tweede jaar moet er gekozen worden voor een profiel. Dan is de keuze dus definitief, want de profielen zijn gebonden aan de gekozen hoofdrichting.

Het Vakcollege is nu begonnen met de brugklas en wordt jaar voor jaar opgebouwd. Maar de school heeft het hele programma voor de vier jaar al zo'n beetje uitgewerkt. „Volgend jaar wordt ook klas 2 Vakcollege“, zegt Duindam. „Het wordt per jaar getimplemeent. Volgend jaar moeten we ook beginnen met de invulling van de bovenbouw, zodat het allemaal bij elkaar aansluit, zodat er voor de leerling een zichtbare, heldere route loopt van de eerste klas naar de vierde klas.“

Hoewel de eerste periode dus positief is verlopen zal pas aan het einde van het tweede jaar echt duidelijk zijn of het de gewenste resultaten oplevert, aldus de coördinator.

In Nederland bestaan er inmiddels zo'n vijftig Vakcolleges. Zij hebben zich georganiseerd in de Landelijke Vereniging van Vakcolleges. De groep is in 2007 opgericht met 13 Vakcolleges. Het doel was het terugdringen van schooluitval en om te voldoen aan de vraag naar beter geschoolde werknemers in de techniek. Later is daar de zorg bijgekomen. SGB is ook lid van de vereniging.

Vakcollege in Nederland

Op de website van de vereniging staat: „De Vakroute kenmerkt zich door leren en oriënteren in de praktijk vanaf leerjaar 1 en een nauwe samenwerking tussen vmo, mbo en werkgevers. Hierdoor stimuleert de Vakroute praktisch talent, stromen vmo-leerlingen

kansrijk door naar de arbeidsmarkt en worden werkgevers voorzien van goed opgeleide en gemotiveerde vakmensen.“

Naast het inhoudelijk ontwikkelen van de Vakroute fungeert de vereniging ook als serviceorganisatie voor de aangesloten scholen. Naar eigen zeggen is het Vakcollege een bijdrage aan de modernisering van het (Nederlandse) beroeps-

De overgang naar de middelbare school is minder groot. FOTO SGB